

N:o 231.

Af herr **G. O. V. Lindgren** i Örebro, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 49 och 87 regeringsformen samt §§ 10 till och med 25 äfvensom §§ 27, 28 och 38 riksdagsordningen.*

Med anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 51 rörande ändrade bestämmelser för val af ledamöter till Riksdagens Andra Kammare tager jag mig friheten anföra följande:

Enligt förste aktuariens i centralbyrån, Gustaf Sundbärgs, uppgifter funnos redan år 1889 omkring 50,000 alkoholister i Sverige, och sedan dess har antalet säkerligen tyvärr ökats. Vi få väl antaga, att alla dessa äro vuxna män — som väl borde äga politisk rösträtt, om de vore det värdiga, men det är en sorgligt känd sak, att alkoholister kunna göra snart sagdt hvad som helst för att få sitt rusdrycksbegär tillfredsställt och hålla på därmed, tills de ej veta hvad de göra och tills de kunna begå de gröfsta våldshandlingar, hvarom våra domstolsförhandlingar nogsamnt bära vittne. Sådana personer anföra vanligen inför domstolen såsom ett slags ursäkt, att de voro druckna, så att de inte visste hvad de gjorde, och därför ej heller minnas någonting af hvad som händt eller hvad de gjort, hvilket utan tvifvel också i de flesta fall är sant, ty vi veta att läkarne numera kommit till den uppfattningen, att rusdrycksbegäret och alkoholism är en sjukdom — ofta nog en sinnessjukdom —, hvadan en vanedrinkare ej är tillräknelig.

Då så är, så synes det mig, att en sådan person icke borde äga politisk rösträtt, äfven om han i öfrigt uppfyller villkoren därför, ty hans förstånd och omdömesförmåga är omtöcknad, och han vet ej hvad han gör, han kan ej tänka redigt — och är väl när som helst, så att säga, färdig att sälja sin rösträtt — om han har någon — för en sup.

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 101 Häft. (N:o 231.) 1

Då den till dryckenskap hemfallne vanligen snart nog kommer i konflikt med rättvisan för sitt oordentliga eller brottsliga lefnadssätt, så torde det vara lämpligt att vid rösträttsfrågans afgörande, oafsedt de blifvande villkoren i öfrigt för ägande af rösträtt, besluta, att den, som blifvit bötfälld för fylleri eller dömd till straff för förseelse eller brott, begånget under rusets inflytande, ej må utöfva sin rösträtt det år, under hvilket han för förseelsen eller brottet blifvit dömd till böter eller straff, äfvensom de tre därpå följande åren.

Jag vill ej förtiga, att jag är öfvertygad om att en sådan bestämmelse — på samma gång som den aflägsnade en del dåliga och ovärdiga element från valurnan — skulle i betydlig mån befordra nykterhet, i det att den, som ej är ohjälpligt hemfallen åt dryckenskapslasten, väl icke skulle vilja bära den skammen att hafva förlorat sin rösträtt till följd af fylleri.

Jag tillåter mig påpeka, att den tanke jag härmed framlägger till Riksdagens bepröfvande icke är alldeles främmande för lagstiftare och lärare i statsrättsvetenskap. Ledamoten af Riksdagens Första Kammare professor Pontus E. Fahlbeck skrifer nämligen i »Statsvetenskaplig Tidsskrift» marsheftet 1902, sid. 91 och 92 följande: »Det finnes en hel stor grupp af sådana personer, hvilkas undermålighet ofta är af vida svårare art än den, som ger sig till känna uti slarf med skattebetalningen. Det är alla de, som råka i beröring med *strafflagen*, när detta icke sker af våda eller eljest rör underordnade ting. Det är en stor brist uti de moderna författningarne, att ej utöfvandet af rösträttens funktion göres beroende af medborgerlig oförvitlighet i denna kardinala punkt ¹⁾. Sådant kan förklaras endast däraf, att man städse glömt, att rösträtten numer skall vara en statsfunktion, icke som i ståndssamhället en individens rättighet. Såväl ur rent principiell som ur praktisk politisk synpunkt är *rösträttens suspension på viss tid* för alla för öfverträdelser och brott dömda personer att på det bestämdaste påyrka. I förevarande fall bör således hvar och en, som dömts för icke blott »gröfre» och »ringare brott», utan äfven för »förseelser» af visst slag, såsom fylleri i förening med oljud, slagsmål eller annat förargelseväckande beteende, öfvervåld o. s. v., förlora politisk rösträtt under tre, sex och nio år efter förbrytelsens art eller, om han för ålders skull ännu ej äger sådan, under motsvarande tid ej få rösträtt. Det är en skriande orimlighet, att den, som straffats för brott enligt *strafflagen*, och där brottet ej, som sagdt, skett af våda, skall utan vidare äga ett finger med uti landets styrelse.

¹⁾ Likväl förekomma ansatser till dylika bestämmelser uti flera författningar, starkast i Frankrike genom lagen af 2 febr. 1852, art. 15 och 16.

Om verkan af nu föreslagna utgallring kan man endast med svårighet göra sig en föreställning med ledning af vår högst ofullkomliga brottsmålsstatistik. Antalet brott och ännu mer förseelser af alla slag har på ett oroväckande sätt tilltagit under senaste tid, så att t. ex. 1899 sakfälldes vid samtliga rikets underrätter följande antal män: för »gröfre brott» 1,974, för »ringare brott» 10,189 och för »förseelser» 43,885. Huru många af dessa voro under 21 och 25 år, redogöres endast beträffande gröfre brott. Äfven måste en fördelning af förseelserna ägas rum, för att man skulle kunna rätt bedöma verkan af den föreslagna åtgärden. Sannolikt synes vara, att, sedan stadgandet i fråga nått full effektivitet, antalet af dem, som af denna grund finge sin rösträtt suspenderad, skulle hålla sig omkring 100,000, så länge mängden af förseelser af ifrågavarande art, med andra ord dryckenskapslasten, är så stor ibland det svenska folket, som den dess värre alltjämt är. Af dessa för brott och förseelser sakfällde torde likväl en betydlig del tillhöra dem, som slarfa med sina utskylder. Totala antalet sådana, som få sin rösträtt suspenderad af en eller annan grund, blir därför ej så stort, som man enbart af dessa siffror kunde förmoda. Huru stort det i verkligheten blir, kan emellertid icke på förhand sägas. Hvad man kan hoppas, är blott, att detsamma med tiden sjunker. Ty detta goda ha båda de föreslagna metoderna för rösträttens begränsning med sig, men i synnerhet den senare, att de uppfostra de folkelement, som däraf äro i behof, till bättre medborgare och därigenom upphäfva sig själfva. Men de lagar och åtgärder, som så verka, äro städse de bästa.»

På grund af hvad jag sålunda anført, tillåter jag mig värdsamt hemställa,

att Riksdagen vid en blifvande förändring af val sättet till Riksdagens Andra Kammare — och oafsedt de villkor, som i öfrigt därför komma att uppställas — ville för sin del besluta:

att den person, som blifvit bötfälld för fylleri eller dömd till straff för förseelse eller brott, begånget under rusets inflytande, icke må utöfva sin rösträtt det år, under hvilket han för förseelsen eller brottet blifvit dömd till böter eller straff, äfvensom de tre därpå följande åren.

Stockholm den 12 mars 1904.

G. O. V. Lindgren.